

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5'20, za pol leta K 2'60, za četrt leta K 1'30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enost. in pletivimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so pošt. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Vojna, draginja in mezde.

Najvišji sodni dvor je odločil, da je ona cena blaga prava, ki krije pridobitne stroške. Toda pridobitnih stroškov nima samo blago, marveč tudi človeška delovna moč.

Učencji goje posebno statistiko o kmetijstvu, s katero dokazujejo, da vsaka žetev odtegne določene snovi zemlji, ki jih treba nadomestiti, če ne maramo, da zemlja opeša. Jako koristna, plodovita veda je to, ki posebno pospešuje poljedelstvo!

Fiziologi so natančno izračunali, kakšno hrano potrebuje tovorna živina, kadar dela in kadar počiva, kadar dela normalno in kadar mora delati s posebnim naporom, da ostane sposobnejša za delo. Tudi živalski organizem ima svojo statistiko. Vsako delo se da izmeriti v kalorijah, vsaka kalorija izvršenega dela zahteva kot nadomestilo kalorije hrane.

Tudi človeška delovna sila ima svojo statiko, fiziološko in ekonomsko. Fiziologija kaže, koliko treba dati delajočemu vsak dan, da bo mogel delati jutri kakor je delal danes. Ekonomija uči, kako velike morajo biti mezde, da utegne človek plačati cene dobičnih potrebnih živil. Mnogo lepih razprav so o življenjskih stroških delavčevih napisali Quetelet, Ernest Engel, Lujo Brentano in drugi učencji. Med mezdo dela in ceno blaga je neko nerazdružljivo razmerje, nerazdružljivo seveda le v ideji, ker delavci, ob sedanjih mezdah in sedanjih cenah niso več v ravnotežju, se izrabljajo, pešajo, postajajo za delo bolj in bolj nezmožni in umirajo, to je, nehajo biti delavci. Oče ekonomije, Adam Smith, je že zasledoval medsebojnost med delavsko mezdo in žitnimi cenami ter jo dognal.

Grozovita veda je to, ki ne vidi v človeku najprej nič drugega kot delavsko silo, ki se ne ozira na to, da je sin, oče, meščan, človek, ki navaja zanj prav tiste metode kakor za njive in tovorno živino, ki primerja njegove pridobitne cene ravnnotako kakor blagovne. Grozovita je, vendar pa nad vse hvalevredna, zakaj določa minimum, ki ga človek ne more pogrešati, da si ohrani golo življenje — več bo skrb bodočnosti. Ta veda je potrebna, ker delavstvo v kapitalistiški družbi večinoma ne doseže tega minimuma. Ob enem je pa tudi končno jako morališka veda, ki vzpodbuja meščansko družbo, da se sama vpraša, ali svojim članom zagotavlja vsaj obstanek kakršnega imajo rastline, vsaj animalske življenske potrebščine.

Sedaj imamo vojni čas, vsi živimo v pomanjkanju in požrtvovalnosti, rastlina, domača žival in človek. Naše njive s pšenico pogrešajo ogljikov dušik (gnoj), naši konji oves in ljudje kruh. Le del kapitala ima dobro konjunkturo, ki je nima nikdar ob mirnem času. Vemo, da se to z današnjimi državnimi sredstvi ne da preprečiti, zaraditega si tudi za sedaj ne bomo belili glave s tem vprašanjem. Delavstvo v obratih tega kapitala pa kljub v denarju zvišanim mezdah silno trpi vsled grozovite draginje, ki je le pri nekaterem blagu opravičena zaradi višjih pridobitnih stroškov vsaj deloma po kapitalistiški »statiki«, vobče pa preseza daleč naravno mejo. Tisto delavstvo mora — v pravem pomenu besede za svoje ljudstvo in za svojo deželo — delati ob silno dolgem delavniku, ob omejenem nedeljskem počitku in z neprestano naglico. Izda vsak dan, da govorimo s hladnimi besedami teorije, več kalorij kakor jih sprejme s hrano vase, in trenutek ni več daleč, ko bo moral reči mož za možem: Ne morem več, opešal sem!

Delavska sila se z nezadostnim hranjenjem zmanjšuje; to dejstvo pospešuje razmere, ki bodo silno slabo vplivale gospodarsko in kulturno na razvoj.

Strokovne organizacije avstrijske predlagajo vloge in spomenice podjetniškim zvezam, v katerih naglašajo, kako silno trpi preživljenje delavstva ob tej grozoviti draginji, kar gotovo tudi za industrijo ne more ostati brez slabih posledic.

Saj so se živila tako podražila, da bi moral iznašati zaslužek družine še enkrat toliko, če bi hoteli živeti vsaj tako, kakor smo živeli pred izbruhom vojne.

Jasno je torej, da majhen povišek mezde ni v nikakem razmerju z draginjo in tudi priznavamo, da se ob hudem času vojne bede primerno razmerje niti doseči ne da.

Zveze niso nasilne, vendar pa moramo povedati, da so mezde ostale v ugodnem slučaju stabilne, večkrat so bile pa tudi znižane tako, in draginja je postala še bolj neznosno breme za delavce.

Pričakovati smemo torej, da bodo podjetniške zveze vpoštevale vloge ter dovolile primerne draginjske doklade.

V vojni se zahteva tudi od delavca izredno delo in od delavca, ki je brez dela, najhujše pomanjkanje, od delavca v jami največjo delavnost. Iz teh razlogov mislimo, da ni nikogar, ki bi ugovarjal opravičenosti zahteve, da se mezde povsod vsaj nekoliko spravijo v soglasje z naraščajočo draginjo.

Sodrug Albin Ivančan.

Kamnoseška organizacija je izgubila vrlega sodruga in organizatorja za južne pokrajine tajnika sodruga Albina Ivančana.

LISTEK.

Kakšno je bojišče?

(Gustav Hollström v »Dagens Nyheter».)

I.

Proti šesti uri zjutraj se je posušila megla. Videti je bilo, da bo topel dan. Nad nami je plulo nekaj Farmanovih dvokrilih zrakoplovov, in sicer v ostrem kotu so pluli kakor ptice selilke ter so se končno hipoma razvrstili v eno črto. Nad gozdom ob desni se je zibal na vrveh zrakoplov podoben velikanski klobasi. Kamor se ozremo, povsod vidimo same vojake. Ob odprtih oknih stoje ter kramlja jo z ženami. Opravljajo se sredi kmetiškega dvorišča, na katerem je polno konj. Tam perejo svojo spodnjo obleko pri vodnjakih, postanejo nekoliko in se začudeno ozirajo za nami. Kako pridejo sem civilne osebe, ko vendar ni videti drugih kakor nekaj malo žen, otrok in starčkov, ki so še ostali tukaj? Naenkrat se jim zjasni. Svoje kape dvigajo z glave, mahajo z njimi po zraku in kličejo glasno: »Vive la Presse!« (Živel časopisje!)

Tu in tam trenske kolone, s praznimi vozovi, če so drdrali proti jugu, s polnimi, če so vozili proti severu. Vmes zademo večkrat na žive ovire, med katerimi smo se le težko plazili polagoma dalje. Večinoma so bile črede volov. Prav tukaj prihaja 300 glav broječa čreda volov, ki jo gonijo vojaki v tradicionalnih gonjaških jopičih, s priostroeno gonjaško gorjačo v roki. Za kolono koraka nje poveljnik, poročnik. Ta nosi rujave žametne hlače in se opira gredoč ob slabo obdelano grčavo palico ter je v splošnem melanholičnega (otožnega) lica. Resnično: če se nekoč vrne zdrav iz te vojne domov — kar se očitno najbrže zgodi — kaj za božjo voljo naj potem pripoveduje svojim otrokom, če ga nekoč z otroško radovednostjo povprašajo o njegovih junaštvih? Ali naj jim morda povem: »Mes enfants, slišal sem topovsko gromenje samo oddaleč, s puško nisem niti enkrat videl streljati; — (se obrne proč) bil sem v svetovni vojni volovski gonjač!« To je premišljeval melanholični poročnik, kakor se mi zdi, med svojim počasnim korakanjem ter hodil za svojo leno in trmasto kolono...

Zavijemo z velike deželne ceste na pot, ki vodi v gozd. Komaj v desetih minutah smo dospeli na nekoliko več nego sto metrov visok grič. Tukaj nas je že čakalo nekaj častnikov, ki nas povedejo skozi mlado hosto na ono stran griča. Častniki so se zabavali med seboj inajoč pred seboj razgrnjene zemljevide. Kažejo proti zahodu, proti severu. Šli smo v tej smeri in si pritrjevali: res, čudovito krasno! Oberst se smehlja, smehlja, kakor bi hotel z njim označiti že vnaprej velik učinek tega, kar bo povedal. Še nekoliko časa je pomolčal. Potem pravi:

»Gospodje moji, ni tako posebno lepo tam doli. Bojišče je.«

Z odprtimi ustmi se ozremo vanj. Seveda, mi nismo vojaki, nego časnikarji smo, ki končno o vojaških stvareh ne razumemo preveč, vendar pa ne moremo razumeti, zakaj bi nas kdo smešil.

»Bojišče je,« ponovi oberst poleg nas.

Znova zremo tja doli, daleč tja po dolinah in gričih. Nastavili smo daljnogleda na oči, preiskavali pokrajino meter za metrom doli spodaj, pa nismo videli drugega kakor njive in travnike, vijugi

V pondeljek dne 12. julija 1915 je umrl po daljšem hudem bolehanju šele 31 let star za tuberkulozo na Dunaju.

Ivančan je bil po poklicu kamnosek. Za delavsko gibanje se je jel zanimati že kot vajenec ter se je prav potom organizacije dvignil do izobrazbe in inteligence. Kot tajnik kamnoseške organizacije je bil izredno sposoben za južne kraje, ker je znal vse štiri jezike, ki jih imamo v primorskih in slovenskih deželah. Posloval je do izbruha vojne v Nabrežini.

Sodrugji po naših krajih, zlasti Primorci in Ljubljanci se gotovo spominjajo tega miroljubnega, poštenega organizatorja ter ljubeznivega prijatelja z najprijetnejšim spominom. Vsem nam ga je žal, ter izražamo sožalje organizaciji na tej veliki izgubi, ki zadene zlasti naše tudi južne kraje.

Blag spomin dragemu sodrugu Albinu!

Sibirija.

Večkrat smo čitali v sedanji vojni z Rusijo, da se v ruski vojski zlasti odlikujejo glede hrabrosti in vztrajnosti čete takozvanih Sibirijakov. Še bolj nas je pa jela zanimati Sibirija, ker mnogo vojnih ujetnikov, najbrže večino, pošiljajo v Sibirijo. To dejstvo je zbuvalo v svojih ujetnikov skrbi, ker se pripoveduje o Sibiriji grozovite stvari. Saj je Sibirija dežela izgnancev, kamor pošilja ruska vlada svoje vsakovrstne zločince. Vobče prevladuje tudi mnenje, da je v Sibiriji silen mraz in nerodovitna zemlja.

To naziranje treba popraviti. Predvsem bodi povedano, da je Sibirija silno velika dežela. V primeru samo dve števili. Nemčija meri okolo 540.000 kvadratnih kilometrov, Sibirija pa nad 12.518.000. Sibirija je torej triindvajsetkrat tako velika kakor Nemčija. Prebivalstvo Sibirije šteje danes okolo deset milijonov. Reš je pa tudi, da je nekaj več Sibirije nego polovica nepripravne za bivanje človeka, to je ves severni del, ki meji na severno ledeno morje. Takoj ob morskem obrežju se razprostira obširna močvirna ravnina Tundre, ki imajo le malo rastlinstva, a so bogata lovišča za divjačino. Od tam dobivamo dragoceno kožuhovino. Lov pa pojema bolj in bolj, ker je silno razširjen divji lov. V mrzlejših krajih se peča z lovom domače prvotno prebivalstvo, ki se nahaja nekako na tisti stopnji kakor ev-

ropski Eskimi ali pa še ne. To so potujoči rodovi Ostjakov, Jenisejcev, Samojedov, Vogulov, Sojotov, Jakutov, Kalmikov, Buretov, Tunguzov in Kamčadalov. Na Tundre meji na jugu gozdovje, ki postaja proti jugu vedno gostejše in izrabljivejše. Nasprotno je pa južni, razmeroma ozki pas, ki pravzaprav meji na prave azijske dele Rusije in na Kitajsko, izredno rodoviten, najboljša zemlja za obdelavanje. V nekaterih krajih prospeva tukaj tudi južno sadje.

Približno polovica prebivalstva tvorijo Rusi in njih potomci. Pod imenom Sibirijaki umevamo navadno potomce priseljenih Rusov in potomce domačinov in priseljencev. Rusi so se deloma naselili v Sibiriji prostovoljno, deloma so pa bili izgnani tja. Usoda teh ni bila vedno grozovita. Kar se tiče grozovitosti katorge in tudi lajših ječ, o katerih smo čuli take grozote, da so se nam ježili lasje, zadeva samo del izgnancev, med njimi seveda takih, s katerimi sočustvujemo naše človeške in političke simpatije. Veliko večino izgnancev tvorijo ljudje, ki so morda res napravili zločin, pa ne toliko iz hudobnosti svoje narave, marveč zaradi tega, ker se niso znali premagovati ali iz strastnosti, z eno besedo: ne iz zlobnih namenov. Drugi del tvorijo taki, ki so zagrešili takozvane političke zločine lajše vrste, torej gotovo svobodnejši in živahnejši duhovi; tretji del obseza končno ljudi, ki so se upirali oblastem, ali so jih te mučile toliko časa, da so se jeli upirati, in končno tudi nekaj povsem nedolžnih ljudi, ki so postali žrtev nepravičnega pravosodstva. Vsi ti niso prišli v ječe, smeli so se nastaniti v določenih krajih dežele in so ostali tam kot priseljenci. Ruska politika izganjanja je imela namen, naseliti neobljudeno Sibirijo, kar je tudi pospeševala s tem, da je prostovoljnimi priseljencem prodajala prav poceni zemljo. Ta pot bi bila prava, ker je bila zlasti za ruskega kmeta jako vabljivo, da se na tak način osamosvoji, zakaj v Sibiriji ni bilo nikdar tlake. Da pa ta način naseljevanja ni uspel, je bila kriva slaba politička uprava.

Poznavalci razmer menijo, da je politička zrelost sibirskega prebivalstva mnogo višja nego ta evropskih Rusov, in cela Sibirija, če jo presojamo čisto političko, ima še lepo bodočnost. Pravijo namreč, da so sibirski izgnanci večinoma najnadarnejši deli ruskega prebivalstva.

Brez vseh predsodkov lahko trdimo, da je tretjina Sibirije nadepolna naselni-

ška dežela. Ta del Sibirije je pa še vedno sedemkrat tako veliko ozemlje kakor Nemčija, in ima sedaj le eno sedmino prebivalstva Nemčije. Kadar pa bo južna Sibirija tako gosto naseljena kakor je Nemčija, bo imela 500 milijonov prebivalcev.

Podjetniški dobički v vojnem času.

Avstrijska predilniška delniška družba, prej Izak Mauthner in Sin plača 7 odstotno dividendo, to je 28 K na delnico.

Na občnem zboru »Poldihütte« so sklenili razdeliti od čistega dobička, všteti lanski prenos 41.403 K, 1.666.335 kron 10 odstotno dividendo, 40.860 K pa pripisejo na tekoči račun.

Na občnem zboru Shodniške delniške družbe za petrolejsko industrijo so sklenili razdeliti 7 odstotno dividendo (700.000 kron).

Na občnem zboru Hirtenberške tvornice za patrone, kapsle in kovinske izdelke, prej Keller & Komp., so sklenili plačati od čistega dobička 5.440.917 K po 100 K dividende na delnico (lani 72 K).

Na dne 1. t. m. se vršeči seji je sklenil upravni odbor delniške družbe J. Schicht v Ustju predlagati občnemu zboru, da se razdeli 12 odstotna dividenda. Čisti dobiček znaša 4.800.000 K.

Dne 30. junija se je vršil osmi občni zbor delniške družbe bratov Stollwerk v Požunu. Čisti dobiček znaša 508.441 K. Občni zbor je sklenil izplačati na druge delnice po 6 odstotkov, na temeljne pa po 10 odstotkov in 79.850 K se pripise na račun tekočega leta.

Delničarji se torej še ne morejo pritoževati, da se delnice ne obrestujejo.

Železarski patrioti.

Kdor ima le kaj trgovskega duha, vsakdo izkuša izrabiti sedanji vojni čas v svoj prid. Predilniškimi, sladkornimi industrijcem in tudi drugim, se zdi, da so izgubili dan, če niso svojega blaga vsak dan podražili kupujočemu občinstvu. In če delajo vsi tako, zakaj bi železarski kartel ne storil enako.

Pred nekaj dnevi smo pa čitali že v meščanskih listih, da so tudi bogati in vplivni gospodje pri železarskem kartelu sklenili, zvišati cene železu. Ta korak je zlasti sedaj velikega pomena za narodno gospodarstvo. Zadnja leta je železarski

dveh rek in pa z gozdom obraščeno višavje.

»Ali ne zapazite ničesar v tej pokrajini?« vpraša oberst, a sedaj se ni več smehljaj. »Dovolite, da vas opozorim na neko posebnost. Poglejte, prosim, še enkrat skozi daljnoglede, pa poiščite na tej obširni pokrajini vsaj še kakšno živo bitje, razen ptičev. Ali vam je mogoče opaziti kje kakega človeka, konja, ali tudi le psa?«

Ne, tega sicer ne moremo. Pokrajina je mrtva. Razprostira se kot tihožitje, ki ga obseva poletno solnce, leži kakor bi sanjala, kakor bi bila začarana, toda nikjer okrog in okrog ni opaziti niti enega živega bitja.

»Niti ne slutite ne, gospodje moji,« pravi oberst zopet, »koliko čet je tam doli pod vami. Skupaj jih je 200.000, na vsaki strani 100.000.« Potem nam opiše na podlagi zemljevida postojanke. Tukaj okolo nas ob levi stoji francoske baterije, tam doli spodaj strelski zakopi. In tam pa stoji nemške baterije, in tam se začnejo nemški strelski zakopi. Pogrešate gromenje topov? Čudite se? Ta molk je povsem slučaj, gospodje moji, in če bi še

nekoliko časa stali tukaj, pa kmalu zopet začne bobnenje.

Zopet se oziramo tja doli. Ozirali smo se daleč tja okolo po solnčnem leskečem smaragdnom zelenju, po vijocih se potih, po gozdu, po srebrnem blestečem se pasu rek. — Bojišče...! Od vseh čudovitih stvari, ki sem jih videl na bojni črti, se mi zdi to najbolj čudovito. Moderno bojišče! Dvestotisoč mož preži kakor panter, drug na drugega, kdaj bi bil ugoden trenutek za naskok. Spominjam se vseh podob o bitkah, ki sem jih kdaj videl, od najgrozovitejše tiskane, na katerih se bori po trije, štirje, pet mož ter skuša drug drugega zabosti pa do bojnih podob iz leta 1870/71. In onih iz balkanske vojne, slike, ki imajo namen doseči učinek s svojimi divjimi konjeniški atakami, z dolgimi vrstami padlih in s pravim peklom na svetu in s peklenskim ognjem šrapnel in granat v oblakih...

»Well, I never...« pravi ameriški senator, ki je bil z nami. In umolkne.

Mislím, da je hotel reči, da tega ne bi bil nikdar veroval. Nihče od nas ne bi bil veroval.

»Nekoč pa,« pravi oberst, ko nas spremlja po poti nazaj, »nekoč — in najbrže ne bo dolgo — bo ta pokrajina, to bojišče tako, kakršno je ono, ki ga vam sedaj pokažem...«

II.

Tri avtomobile smo pustili zadaj ter se vozili dalje kolikor mogoče skupaj. V nekaj minutah smo dospeli na novo cesto. Vse okolo je mrtvo in opustošeno. Tupatam po njivah stoje majhni leseni križi na majhnih kupih zemlje in na križih visi francoska vojaška čepica, kirasirska čako ali čelada. In okolo in okolo — dupline v zemlji velike komaj meter v premeru, druge pa tudi kakor široki in globoki zijajoči brlogi. To so jame, kamor so udarile granate različnih velikosti (kalibra). Gori na vrhuncu štrle žalostni ostanki gradu, okolo katerega so se vršili ljuti boji, ki je bil morda petkrat zavzet, izgubljen pa zopet zavzet. Zidovje je porušeno, stolp razstreljen, streha je pogorela, in le posamezni ožgani strešni trami še štrle kvišku črni kakor strahovi...

Čez nekaj minut smo izstopili. Oberst nas je poprosil, da naj ne hodimo v malem

kartel neprestano dražil železo, kar otežkočuje razvoj železne industrije. Danes se pa tudi lahko prepričamo, da n. pr. častniška sabla, ki je veljala pred vojno 8 K, stane sedaj 22 K, ker kartel špekulira z jeklom in železom. Čuditi se torej ni, da je v sedanjih razmerah kapitalistiški list dunajski »Wiener Sonn- und Montagspost« nedavno označil to početje »kot posebno neprimeren davek, ki ga je naložila zasebna monopolistiška organizacija vojaškemu erarju.« Ta kritika označuje dovolj praktike železarskega kartela. Po vojni bo seveda potrebovala država in tudi zasebna industrija mnogo železa.

Železarski kartel bo na tak način napravil z vojno dobro kupčijo, toda gospode bi razžalili, če bi jim rekli v lice, da niso patrioti.

Bodočnost Poljske.

Nedavno tega je izšla v Tübingenu brošura (Dr. Sofia Daszynska: Die Zukunft Polens, Tübingen, I. C. B. Mohr), ki se bavi z bodočnostjo poljskega naroda. Brošura zahteva zopetno združenje nemške, ruske in avstrijske Poljske v enotno, neodvisno, toda z Avstrijo zvezano državo, ter dokazuje, da bi taka rešitev poljskega vprašanja ne bila le v interesu Avstrije, temveč tudi v interesu Nemčije, ker bi samostojna, pod avstrijskim pokroviteljstvom stoječa poljska država bila ekspanzivna le na izhod.

V enakem razpoloženju se je nahajal tudi poljski narodni zbor, ki se je sestel začel tekočega meseca v Petrikovu. Prvič so se na tem zboru sestali delegati vseh poljskih pokrajin. Zastopani so bili: »Vrhovni poljski narodni odbor«, »Poljske legije«, »Varšavska poljska delavska organizacija«, poslanci ruske od zaveznikov zasedene Poljske v ruski dumi, ter vse poljske stranke iz Nemčije in Avstrije brez razlike. Varšavski delegati so sporočili, da čaka Varšava na manifest centralnih držav, nakar bo vstal ves poljski narod. Na petrikovskem zboru so sestavili poljski delegati tudi poljski minimalni program, ki ga izroče v obliki memorandum na Dunaju. Minimalni program zahteva med drugim nerazdeljivost poljskih dežel, ustanovitev poljske armade v najožji zvezi z avstrijsko redno vojsko in čim največjo samoupravo.

»Bernar Bund« poudarja velik pomen petrikovskih sklepov, ki omogočajo

Avstriji, da se silno razširi in razvije, kajti 20 milijonov Slovanov želi priti pod habsburško žezlo ter povečati silo centralnih držav.

Balkanski diplomat o položaju na Balkanu.

Berlinskemu dopisniku »N. W. J.« je neki v Berlinu poslujoči balkanski diplomat izjavil o položaju: Če Dardanele ne padejo ta mesec, sploh ne bodo več padle. Turki razpolagajo z zadostno množino streliva, da lahko odbijajo napade zaveznikov. Avgusta bodo pa imeli toliko streliva, da prično lahko velikopotezno prodiranje. Kje dobe Turki svoje strelivo? Preprosto iz svojih carigrajskih tvornic.... Po moji sodbi je izključeno, da bi se Bolgarija še udeležila kake akcije proti Turčiji. Bolgarija se o tekočih vprašanih prijateljsko pogaja s Turčijo. Prijateljsko se bosta sporazumeli tudi Bolgarija in Rumunija. Nezmisljena so vsa poročila o ustanovitvi balkanske zveze, ki bi ji pripadali tudi Srbija in Bolgarija. Med Bolgarijo in zdaj živečim srbskim rododom je izključen vsak sporazum. Dvomljivo je, če ostanejo do konca vojne nevtralne Rumunija, Bolgarija in Grška. Če bodo zahtevale njih koristi, se bodo pričele njih armade premikati. Ključ položaja pa tiči zdaj na Poljskem. Rekel bi, zunanji ministri balkanskih držav se zovejo zdaj nadvojvoda Friderik, generalni polkovnik Conrad, maršal Hindenburg in maršal Mackensen. Nemško-avstrijski poveljniki bodo zdaj odločili na Poljskem usodo vseh balkanskih držav. Po mojem prepričanju bo najvažnejši mesec avgust, trinajsti mesec vojne. Kolikor more soditi človek, prinese odločitev zadnje dejanje svetovne drame. Če bodo Rusi julija in avgusta doživeli take poraze, kakršnih žrtve so bili majnika in junija, bodo iz vojaških in iz notranje-političnih razlogov prisiljeni, da bodo morali prositi za mir. Če pa ne dovede bitka na Poljskem do odločitve, se lahko zavleče vojna do spomladi 1916, a Francija, v kolikor sem poučen, ni sposobna, da prenese drugo pozimsko vojno.

Če doživi Italija v bodočih tednih take neuspehe, kakor dozda, ne bo hotelo italijansko časopisje več sodelovati. Revolucija v Italiji ne izostane, če po četrletni vojski Cadorna ne more pokazati večjih uspehov.

Sedanji položaj osrednjih velesil in Turčije je vsekakor izvrsten.

Stavka rudarjev v južnem Walesu.

Na Angleškem stavka okolo 200.000 rudarjev. Mi podajamo tukaj nekatera poročila tujih listov, ki dovolj jasno pričajo o situaciji.

Iz Amsterdama poročajo z dne 19. julija: Poročevalec »Daily Newsa« iz Južnega Walesa poroča o težkočah, ki so se pojavile pri nameravanem prepričenju stavke. Siljenje k delu je izključeno. Neki delegat je rekel korespondentu, da je rudokop pravi labirint. Če ljudje nočejo delati, jih cela Kitchenerjeva armada ne more k temu prisiliti. Neki drugi predlog za rešitev te krize pravi, da naj vlada, slično kakor pri železničarski stavki, prevzame rudokope v državno upravo, pri čemer naj sama postavi delavske pogoje. Razventega bi se moral spremeniti tudi municijski zakon. Neki drugi predlog hoče, da vlada prisili posestnike rudokopov, da vstrežejo zahtevam delavcev; vlada naj za časa vojne sama odškoduje te posestnike, da ne bodo imeli izgub.

»Rottedamsche Courant« poroča iz Londana z dne 19. julija: »News« priobčuje: Večina municijskih tovarn naznanja vladi, da bi morale v slučaju, da traja stavka dalje, ali da se razširi, ustaviti tekom 10 dni vsako delo v municijskih tovarnah. Izvoz premoga se je takorekoč že pred desetimi dnevi popolnoma ustavil.

Iz Liverpoola poročajo z dne 19. julija: Predstojništvo zveze angleških pristaniških delavcev je sklenilo z 32 proti 2 glasovoma zahtevati od vlade, da razveljavi v interesu delavstva municijski zakon.

Iz Lugano poročajo z dne 19. julija: Italijanska poročila o položaju v Južnem Walesu pravijo, da so člani delavskega izvrševalnega odbora prekinili pogajanja z Runcimanom in sicer ker je ta stavil nesprejemljive pogoje. Delavci zahtevajo zvišanje plač za 20 odstotkov ter proglašitev ničnosti municijskega zakona. »Secolo« pravi k temu, da bi v slučaju, da se z delom ne prične takoj, morale ustaviti vse municijske tovarne svoje obratovanje.

Naročajte list „Delavec“.

mestu, v katero pridemo, po sredi ceste, marveč le ob hišah, ter ne v skupini, nego vsaj v razdalji nekaj metrov.

»Mesto« je velika razvalina. Civilnih oseb je vedno manj, srečali smo le še tri ali štiri. Ena izmed teh, star mož, čepi na napol razstreljenih hišnih stopnicah ter gruli neko vojaško pesem. Ko zapazi nas, skoči na noge, pozdravi nas po vojaški in kriči »Vive la France!«... Ali je pijan? In sicer tako zgodaj zjutraj in v takih razmerah?... Ne, pojasni eden izmed častnikov, nikakor ni pijan, in tudi daleč na okolo ni pijače, s katero bi se opijani. Mož je blaznik, to je postal ob nepopisnih cestnih bojih, ki so divjali v njegovem mestu... Ozrem se po njem. Še vedno stoji držeč roko ob čepici ter strmi za nami. Njegovo telo se je treslo, blesteče oči so silile iz duplin, usta so se mu zatezala na bedast, širok smeh.

Zavili smo levo ter dospeli kmalu kraj malega mesta. Dospeli smo do cilja: pred nami je bojišče. Kakšno je torej to bojišče v nasprotju z onim?

Opustošenje bi bila komaj prava beseda. Zakaj daleč po travnikih in gozdih se pripogibajo marjetice in zvončki in na še stoječih drevesih gnezdi in ščebe-

tajo ptički in pisane žolne tolčejo marljivo po deblih...

Sicer pa...

Osemdeset dreves med sto jih je brez krone. Nevihta granat jih je pokončala; sedaj leže zmedene med debli po tleh. Gozd je postal zaradi tega neprodurna goščava; spominjamo se ob tem prizoru indijske džungle. In zemlja — kjer je je sploh še kaj videti! Ne mislim tukaj več na dupline granat. Tukaj me te ne zanimajo več, preveč jih je — tako silno mnogo. Ne, ne dupline granat, pač pa grobovi. Med cvetočimi poletnimi cveticami — nič nego grobovi, grobovi, grobovi in zopet grobovi in med grobovi vsemogoči ostanki bitke, in tako dalje, vedno dalje — brez konca. Kos uniform vseh vrst: sivi plašči in rdeče hlače in francoske čepice in srajce, nogavice, spodnje hlače, črevlji, razklana puškina kopita, patronski okvirji — vse, kar si utegnemo misliti leži tukaj vse vprek, posamič in v celih kupih. In vsi ti predmeti so omadeževani s temno rjavordečimi madeži... res ni treba da bi bil kdo zaprišežen sodnijski kemik, da bi utegnil dognati, odkod so ti madeži... Kri je, človeška kri...

Molče gremo skozi ta kaos, s klubkom v roki. Le častniki so pokriti. Toda pri vsakem še tako majhnem gričku in križu dvigajo resno in svečano roko do kape; med mrtveci ni ne prijateljev ne sovražnikov...

Slavčki žgole, žolne razbijajo kakor nore...

Kar naenkrat se sklonemo mi civilisti prav instinktivno:

»Pssss — bang, bang!«

»A, pasja noga, kaj pa je to?!«

Vprašanje nam ni ušlo — kakor da bi pričakovalo odgovor, marveč le kakor možu, ki bi mu kdo nepričakovano pobil okna.

»Pssss — bang, bang!«

To je glas, ki ga ni mogoče opisati; žvižga po zraku kakor silno velika parna piščal. Krik, tulenje, ki poneha s pokom in treskom, kakor da bi kdo zagnal desetisoč medenih kotlov z nebeških višav na zemljo.

»No, sedaj se pa začne,« pravi naš oberst. »To je bil nam petinsedemdesetnik. Nemški? O ne, ti pojo še drugače. Tudi te boste še slišali. In sedaj pa tja k našim baterijam...«

Svetovna vojna.

Bitka na Goriškem traja naprej. S posebno ljutostjo se zaganjajo Italijani tokrat tudi protigoriškemu mostiču. Sovražniku se je res posrečilo dospeti do nekaterih naših jarkov, in pri Podgori so vdrli italijanski vojaki celo že v naša kritja — toda kakor vedno jih je tudi tokrat krvavo odbila energična vztrajnost naših neprekosljivih čet. Italijani svoje napade ponavljajo. Vedno sveže divizije pošiljajo v boj. Razvila se je torej ob Soči druga krvava bitka, ki zaenkrat še ni dospela do odločilnega vrhunca. Naše čete so dosegle vse italijanske napade odbile.

Nemški listi razpravljajo o potopitvi italijanske križarke ter konstatirajo z občudovanjem, da je avstrijska mornarica ostala povsem vredna učenka svojega slavnega Tegetthofa. Njena hrabrost in drzna aktivnost prekaša italijansko mornarico danes ravnotako, kakor v času bitke pri Visu. »Lokalanzeiger« poudarja posebno, da ima italijanska mornarica po izgubi »Amalfija« in »Garibaldija« le še 6 modernih oklopnih križark. Oklopnica »Vettor Pisani« in »Marco Polo« sta zastareli.

Uradno poročilo z dne 10. t. m. pravi o dogodkih na italijanskem bojišču:

Bitka na Goriškem se nadaljuje. Italijanski napadi, ki so jih zdaj namerili z veliko ljutostjo tudi proti goriški mostni utrdbi, včeraj in v noči na danes, zopet niso imeli uspeha. Po močnem, do popoldne trajajočem obstreljevanju mostne utrdbe od strani sovražne artiljerije, je italijanska 11. infanterijska divizija s pijanimi četami naskočila odsek pri Podgori. Sovražnik je na nekaterih mestih vdrl v naša kritja, pa smo ga zopet pregnali. Po zopetni artiljerijski predpripravi je sledil ob štirih popoldne drug napad, ki smo ga ob osmih zvečer tudi odbili.

Za obronek Dobrodske planote se ljuti boji nadajujejo. Včeraj popoldne so hrabri ogrski domobranci odbili močan napad na svoje pozicije pri Zdravščini. Tudi trije nadaljni v trumah izvršeni italijanski napadi, so se tu zlomili. Ravnotako so se ponesrečili vsi proti južnovzhodnjem obronku planote pri Polazzo, Redipugliji in Vermeglianu namerjeni sunki, kakor tudi napad na hrib Kosič (severno od Tržiča). V svoja kritja se umikajoči sovražnik je imel povsod težke izgube.

Artiljerijski boji ob srednji Soči, v okolišju Krna in na koroški meji še trajajo. V prostoru, južno od Krna, smo odbili dva ljuta napada alincev.

V že omenjenih bojih v okolici Kreuzberga so imeli Italijani več nego 200 mrtvih in nekako dvakrat toliko ranjenih. Nasprotno temu znaša tam vsa naša izguba 42 mož. Pozicijo, južno od Schluderbacha, so naše čete zopet osvojile. Zopetni napad slabejših italijanskih čet na Col di Lana se je ponesrečil, kakor vsi prejšnji.

To poročilo nam pove, da smatrajo Italijani soško fronto za najvažnejšo, po kateri je edino mogoče prodreti v primorsko ozemlje. Doslej je bila obramba uspešna kljub neznanskemu obstreljevanju z artiljerijo in velikimi topovi od strani Italijanov. Prava odločitev pa pade šele tedaj, ko začno avstro-ogrsko čete z ofenzivo. Italijani žrtvujejo skrajne sile, a kljub temu ne dosežejo nobenega uspeha. Streljajo kakor bi imeli municije preveč, naskakujejo z velikimi oddelki in imajo silne izgube ob trdih kraških oziroma goriških tleh.

Velikanski dogodki, ki se vrše na rusko-poljskem bojišču od Izhodnega mor-

ja pa do Besarabije napolnjujejo tako rekoč ves svet v radovednem pričakovanju. Ob velikem loku od Vindave pa tja do bregov Dnjestra stoječe čete avstro-ogrsko in nemške so se jele gibati. Zvezne čete imajo namen obkoliti čete ruskega velikana, polagoma sicer toda z vztrajnostjo, kar konstatira tudi angleško, francosko in italijansko časopisje.

Na najsevernejem krilu so zasedle nemške čete Vindavo in Tuckum, dočim je Mitava še v ruskih rokah. Na prvi pogled razvidimo iz situacije namen operacij, ki hočejo pretrgati rusko bojno črto, združiti najsevernejšo zvezno armado z ono, ki operira na južnem Poljskem ter iztrgati Varšavo in osrčje železniškega omrežja na ruskem Poljskem iz rok ruske armade.

Zlasti je omajana ruska bojna črta na južnem Poljskem. Napredek je jako ugoden ob zahodni Visli in pa na bojni črti med Vislo in Bugom. Vsi poskušani odpora ruske armade so se izjalovili in ruske čete so se jele zopet umikati na celi črti na Poljskem, kakor bi se skušale izviti iz klešč, ki jim prete na Poljskem.

Hindenburgova armada pa namerava obiti Mitavo ter potem zopet prodirati proti Rigi.

V minulem tednu so ujele nemške in avstro-ogrsko čete okolo 50.000 mož.

Iz vojnega poročevalskega stana došlo pojasnilo k zadnjim dogodkom konstatira: Nemci so že 30 km od Mitave, ki je oddaljena 70 km od Rige; dve nemški armadi sta prišli na desno stran utrjene linije ob Narevu med Lomšo in Novem Georgijevskim, Rusi pa so se iz pozicij Bzura in Rawka umaknili proti Varšavi. V ozemlju Ilzanka, 30 km pred Ivangorodom, so Rusi v kritičnem položaju, med Vislo in Bugom splošno umikanje Rusov. To pomeni splošni propad ruske obrambe v Kurlandiji, ob Narevu in na Poljskem na levi in na desni Visle. Med Vislo in Pilico se Rusi umikajo iz svojih utrd, ki so veljale za nezavzemne, proti Varšavi. Med Pilico in Vislo je ruska fronta prebita in se Rusi umikajo na Ivangorod. Tudi vzhodno Visle so Rusi prisiljeni bili, se umakniti. Velika bitka med Vislo in Bugom se je končala s težkim porazom sovražnika, ki se umika na progo Holm-Lublin. Rusi so zdaj v strateški stiskalnici, ker sta fronta ob Narevu in fronta med Vislo in Bugom skoro paralelni. Če prederejo Nemci na severu Narew-linijo, naši pa proderejo od juga čez železnico Holm-Lublin, potem bo položaj ruske armade skrajno kritičen. Umakniti se bo morala v notranost države. Za rusko carstvo se bliža usodepolna odločitev.

Z balkanskega bojišča ni posebnih poročil. Kralj črnogorski Nikita je baje izjavil, da je pripravljen za ofenzivo proti Avstriji.

Srbska armada je baje zopet reorganizirana ter šteje deset divizij regularne infanterije po 16.000 mož. Šest divizij je bilo organiziranih iz novincev in črnovojnikov nad 45 let starih.

Na francoskem bojišču se vrše neprestano ljuti boji, ki zahtevajo mnogo naporov in požrtvovalnosti.

Nemci so dosegli večje uspehe v Argonskem lesu, okolo Verdina in tudi ob Ypresu. V glavnem so se pa Nemci omejevali na obrambo svojih postojank.

Kako ljuti so boji nam povedo številke o izgubah v bitki pri Arrasu, ki se je nedavno vršila. Wolfov urad namreč pošnema iz »Gazette des Ardennes«, da iznašajo izgube Francozov na mrtvih, ranjenih in ujetih v bitki pri Arrasu po na-

tančnih konštatacijah, ki temelje na vseh podlagah, ki so se mogle doseči, sledeče: 3. armadni kor 15.000 mož, 9. armadni kor 6000 mož, 10. armadni kor 10.000 mož, 17. armadni kor 4300 mož, 20. armadni kor 10.000 mož, 21. armadni kor 8000 mož, 33. armadni kor 11.000 mož, 48. divizija 6000 mož, 53. divizija 4000 mož in 55. divizija 3500 mož; skupaj 783.000 mož. Če primerjamo te številke, ki precej natančno odgovarjajo resnici, z rezultatom, ki so jih imeli boji pri Arrasu za naše nasprotnike, tedaj moremo popolnoma razumeti, da skuša francoska vlada med narodom tajiti množino doprinešenih žrtev.

Zaradi neznosnih razmer na tej bojni črti za tripelentento, sklicujejo v Calais vojni svet, kamor je povabljena tudi Italija.

S turškega bojišča poročajo o posameznih spopadih pri Dardanelah na polotoku Galipoli.

Iz Mytilen poročajo, da se na obeh straneh Dardanel delajo priprave, kakor so se pričele meseca aprila, ko so se zavezniki odločili k novi ofenzivi. Ne le poveljstva zavezniških mornariških in armadnih čet delajo zdaj velike priprave, tudi Turki zbirajo zelo močne čete na galipolskem polotoku. Topovski boj zaveznikov, ki obsipajo pozicije Turkov z mnogimi tisoči granat, se je že pričel.

Ali smatrajo Francozi in Angleži to novo ofenzivo za resno ali le za poskus, to bo pokazala bodočnost. Eno pa je gotovo: če ne zavzamejo Dardanel prav kmalu, potem jih še dolgo ne bodo, ker se Turčija jako nujno pripravlja in je jela izdelovati municijo v večji množini doma.

Operacije pri Dardanelah tudi silno ovirajo nemški podmorski čolni, pred katerimi niso nikdar varni ne prevozniki parniki ne bojne ladje.

Domači pregled.

Aprovizačni odsek za mesto Ljubljana je sklenil, da se bode odslej oddajal tudi riž v mestni vojni prodajalni. Sladkorja se bo naročila potrebna množina, da mestni prebivalci ne bodo imeli toliko pomanjkanja zanj. Predvsem pa se bo poskrbelo, da pride na trg dovolj jajc in zelenjave po dostojni ceni. — Sploh se bodo pa cene živil uravnale od tedna do tedna in preko teh cen ne bo smel nihče kupovati in ponepotrebno dražiti živil. Obenem se poskrbi, da se tržni red proti raznim prekupcem poostri.

Z občinske seje ljubljanske. Na običajnem dnevnem redu ljubljanskega občinskega sveta, ki je bila v torek dne 20. t. m. je bil sprejet del proračuna za drugo polovico leta 1915. Zvišala se je nekaj za čas vojne tarifa izvoščkov. Poleg tega je sprejel občinski svet poseben, poostren tržni red, ki naj ima namen ublažiti izredne draginjske razmere ljubljanske. Kako se bo obnesel ta red, bo pokazala bližnja bodočnost.

Brzobjavne denarne pošiljatve v Rusijo in Srbijo. Skupni centralni izkazni urad »Rdečega križa« sporoča, da se sprejemajo brzobjavne denarne pošiljatve v Rusijo in Srbijo našim vojnim ujetnikom in internirancem. Denarni zneski naj se pošiljajo z natančno označbo imena, šarže, polka in kraja vojnega ujetništva (v Rusiji tudi gubernije) oziroma kraja interniranja adresata v kronski vrednosti skupnemu centralnemu, izkaznemu uradu (Auskunftstelle für Kriegsgefangene, Dunaj I. Graben 17). Denarni znesek se izplača v vrednosti dotične države, v kateri se nahaja vojni ujetnik ali interniraneec. Denarna nakaznica se sprejme le tedaj,

če vsebuje natančne podatke. Stroški za brzojavno nakazilo denarnih zneskov, ki znašajo za pošiljatev v Rusijo in Srbijo 6 kron, se morajo obenem nakazati.

Pregledovanje 43—50letnih črnovojnikov. V onih krajih, kjer še ni bilo pregledovanja 43—50letnih črnovojnikov, se vrši to v dneh od 29. julija do 30. septembra. Kedaj da bodo morali potrditi pod orožje, se bo pozneje razglasilo.

Vojaška cenzura (pregledovanje pisem). Da se zamore vojaška cenzura točno izvrševati, pisma, dopisnice, razglednice itd. hitro odposlati in da se zaplenitve ne zgodijo, se opozarja občinstvo, naj se ravna po sledečih navodilih: 1. Čim več, tem bolj se je posluževati dopisnic in kratko, izrazito in stvarno pisati in zlasti vse opustiti, kar bi utegnulo monarhiji in z njo zvezani državi škodovati, n. pr. kraj, kjer vojaki stoje, število, gibanje in prestavljanje istih. 2. Posluževati se je znanega jezika in znane pisave, ker bi se sicer pisma, dopisnice in razglednice morale zapleniti. 3. Znamke (marke) je dobro prilepiti in samo eno, ne več, uporabiti. 4. Vloženi tanki papir je odstraniti, ker bi se isti tako moral iztrgati. 5. Pismo je odprta oddajati, ker se zaprta, kot nedopuščna, vrnejo, in je na hrbtni strani napisati ime oddajatelja. 6. Zalepk ni uporabiti, ker se iste težko odpirajo. 7. Razglednic, na katerih so za bojevanje važni kraji, železnice in mostovi razvidni, ni uporabljati, ker bi iste zapadle zaplenitvi. — Od c. in kr. vojaške cenzurne komisije v Celju.

Odpust gališkega namestnika Korytowskega. Galicija je dobila novega namestnika v osebi generala infanterije Hermana pl. Colarda. V cesarjevem lastnoročnem pismu na Korytowskega je rečeno: »Z ozirom na moj vam naznanjeni sklep postaviti vpošteva je po vojni proizvodene izredne razmere na čelo politične uprave moje kraljevine Galicije vojaško osebnost kot namestnika, ste podali prošnjo za odpust od službe...« Korytowski je bil svoj čas prezident gališkega finančnega ravnateljstva, ministrski predsednik Beck ga je napravil za finančnega ministra v svojem prvem koalicijskem kabinetu. Ko je to padlo, je Korytowski odstopil in ga je ministrski predsednik Stürgkh po odstopu namestnika Bobrznyskega postavil za gališkega namestnika.

Zupan na Reki — Italijanski poročnik. Prejšnji župan na Reki, Jolio Bacich, je postal — kavalerijski poročnik v italijanski armadi.

Pisma v Bosno. Vsa zasebna pisma v Bosno se morajo oddati odprta, ker jih drugače pošta ne pošilja naprej.

Cene v Črnovicah. Črnovice so sedaj najcenejše mesto v monarhiji. Neglede na

začasno pomanjkanje sladkorja so vsa živila cenena in v obilni meri v zalogah. Štiri do pet jajc stane 20 vinarjev, kilogram mesa 1 K 20 vin. do 1 K 80 vin. Tudi povratek kakih šest tisoč beguncev v zadnjih štirih tednih ni povzročil nobene draginje. Od 300 zaprtih trgovin se je zopet otvorilo 160 trgovin. Vse kavarne so odprte.

Odprava takozvanih kmečkih praznikov. C. in kr. vojno ministrstvo se je opozorilo, da naj nastopi proti zdrževanju dela ob takozvanih kmečkih praznikih, ker se s tem izgubi okrog 40 do 50 delavnikov na leto in se poveča že itak veliko pomanjkanje kmečkih delavskih moči. Kot »kmečki prazniki«, veljajo kakor znano, nekdanji prazniki, ki so se odpravili leta 1771., ko je Klemen XIV. skrčil cerkvene praznike (na 16), med ljudstvo pa še vedno praznujejo te dneve pod imenom so-prazniki in pod označilom »odpravljeni prazniki« (z applicatio pro populo). Dasi ni zdrževanje od hlapčevskih del statuirano niti s cerkvenimi niti z državnimi predpisi in torej pogoji za normativno odredbo niso dani, bi bilo vendar potrebno, da se s poukom vpliva na ljudstvo v zgoraj omenjenem smislu. Politične oblasti se torej vsled odloka c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z dne 10. junija t. l., št. 11.857, povabijo da s pomočjo občinskih uradov in sicer na primeren način ukrepejo, kar bi bilo primerno. Župnišča dobijo navodila potom ordinarijatov.

Pot okolo sveta. To bo zopet nekaj velikega v nedeljo, dne 25. julija, v »Kino Central« v deželnem gledališču. V obliki senzacionalne detektivske drame se bo razvijala pred nami čarobnih prizorov polna pot okolu sveta. Ta uprizoritev je po splošni sodbi nekaj najzanimivejšega, kar je bilo doslej videti v kinematografu. Predstave v nedeljo so ob pol 11. dopoldne, ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri zvečer.

Svetovni pregled.

Dva socialistiška župana v Italiji aretirana. Socialistiškega župana in občinske svetnike občine Gordone so aretirali karabinijeri in odvedli v zapor v Brescio. Dolže jih, da so agitirali proti vojni. Iz enakega razloga so aretirali župana občine Pieve in zaradi hujskanja vojaštva k upor. Prostore socialistiškega kluba v Bresciji so policijsko preiskali ter zaprli pet klubovih članov.

Barzilai — ministro degli Irredenti. Iz italijanskega glavnega stana poročajo uradno, da je bil poslanec Salvatore Barzilai imenovan za ministra brez portfelja. Italijanski listi poudarjajo, da je pričel Barzilai svojo karijero kot avstrijski veleizdajnik. Rojen Tržačan, je sedel l. 1878.

komaj 18 let star, eno celo leto v preiskovalnem zaporu radi veleizdaje. Pozneje se je naselil kot žurnalist v Italiji, kjer je postal poglavar vsega irredentističnega gibanja. Po svojih političnih nazorih je bil Barzilai republikanec. Italijanski listi tolmačijo njegovo imenovanje različno. Eni pravijo, da je poklican v ministrstvo kot nekak zastopnik javnega mnenja (ker je žurnalist), drugi trde, da je z njegovim imenovanjem manifestirana popolna solidarnost celega naroda s kraljem (ker je republikanec), »Secolo« pa ga pozdravlja kot ministra »degli Irredenti«, ki je poklican, urediti upravo neodrešenega ozemlja in slaviti v Trstu »zmago kulture nad potuhnjenim in agresivnim barbarstvom«.

Gabriele d' Annunzio — blamiran v Turinu. Te dni se je Gabriele d' Annunzio v sijajni uniformi vozil po Turinu. Toda zdaj se ni nihče zanj zmenil. Izstopil je pred vilo Garibaldi, kjer sta ravno dve dami mimoidočim ranjenim vojakom ponujali cigarete in čokolado. Vojaki so pa darila jezno metali ob tla in jih poteptali. Uniformirani d' Annunzio je vojakom kričaje ukazal, naj darila pobero. Vojaki so to pač storili, a so potem ob živahnem pritrjevanju gledalcev vse pometali na cesto. Pred osmimi tedni še taka glorijska d' Annunziom, zdaj pa tako!

Koliko je doslej izgubila italijanska mornarica. Po osmih tednih vojne ima italijanska mornarica sledeče izgube: Dne 24. maja: torpedni rušilec »Turbine«; 1. junija: mornariški zrakoplov »Citta di Ferrara«; 26. junija: en podmorski čoln; 5. julija: ena torpedovka; 7. julija: 10.400 tonska križarka »Amalfi« in 18. julija: 7350 tonska križarka »Giuseppe Garibaldi«. Naša mornarica v tem času nima niti najmanjše izgube, italijanska mornarica pa kljub navedenim izgubam niti najmanjšega uspeha.

Dosedanje izgube vojnih ladij, ki so jih imele: Anglija: 9 linijskih ladij, 7 oklopnih križark, 5 okovanih križark, 1 topniški čoln, najmanj 6 torpednih rušilcev, 1 torpedni čoln, 10 podmorskih čolnov, 1 iskalec min (topničar), 1 iskalec min (parnik), 1 šolska ladja, 5 pomožnih križark, 1 bolniška ladja. — Francija: 2 linijski ladji, 2 oklopni križarki, 1 topničarka, 2 torpedna rušilca, 6 torpednih čolnov, 2 podmorska čolna, 1 iskalec min. — Japonska: 1 oklopno križarko, 1 okovano križarko, 1 torpedni rušilec, 1 torpedni čoln, 1 iskalec min. — Rusija: 1 linijska ladja, 1 oklopna križarka, 1 okovana križarka, 1 torpedni rušilec, 1 topničarka, 1 polagalko min.

Proces v Sofiji. Na Silvestrov večer se je vršil v sofijskem meščanskem kazinu od bolgarskih umetnikov prirejen ples. V sijajno družbo je priletela proti polnoči bomba, ki je ubila štiri osebe in jih mnogo ranila. Med ubitimi sta se nahajala hčerka vojnega ministra generala Fičeva in sin generalštabnega šefa Bojadžijeva. Atentat je izzval v celi Bolgariji velikansko razburjenje. Bilo je jasno, da ima politične motive in domnevalo se je, da so atentat povzročili Srbi ali Rusi, da se maščujejo nad bolgarskimi državniki, ki so bili z ministrskim predsednikom Radoslavovom na čelu na plesu. Policijska preiskava je imela kmalu uspeh. Aretirali so sedem oseb, po večini Macedoncev, katerim je načeloval referent pri najvišjem bolgarskem računskem dvoru Vincenc P. Anastasov. Kmalu se je doglavo, da je to prava atentatorska organizacija, katere glavni voditelji so bili Anastasov, neki Giorgij Ilijev ter Kristo Gergijev, dva mlada postopača. Organizaciji je pripadal tudi sin sofijskega odvetnika Dobrinoviča. Na inicijativo tega so poskusili najprej starega Dobrinoviča umoriti. Pozneje je pripravil

: Splošni zavod za uniformiranje :

BACK & FEHL

LJUBLJANA, Stari trg št. 8, ob cestni železnici.

Izdelovanje škukovosivih in poljskosivih (zelenih) uniform, platnenih in ovčjevolnenih.

Zaloga vseh opremnih vrst in kap.

Centrala: Dunaj IX/1. Podružnice: Trst, Krakov, Černovice.

Anastasov atetat v sofijskem kazinu in obljubil svojim pomagačem 10.000 levov nagrade. Zaupal jim je, da hoče doseči padec sedanje vlade. Posle češ da bo prevzel potem Genadijev, Anastasov pa postane mestni poveljnik. V teku preiskave pa se je tudi dokazalo, da je pripravljala ta družba že od leta 1911. sem atentat na kralja Ferdinanda. Upala je, da dobi za ta atentat od Srbije in Rusije denar. Izvršil se atentat ni. Preiskava je tudi dognala, da je bil Anastasov velik prijatelj prejšnjega ministrskega predsednika Genadijeva, ki mu je dajal denarja in je bil vodja Rusom prijazne stranke. Sofijsko vojno sodišče je obsodilo Anastasova in Santova na smrtno kazen, ostale zarotnike pa na ječo od 4 do 20 let. Istočasno je sodišče pričelo preiskavo proti ministru Genadijevu. Govori se dalje, da je tudi angleški poslanik Bux-Ironside zapleten v to morilsko zaroto in je bil zaraditega tudi že odpoklican iz Sofije.

Stavka rudarjev v južnem Valesu na Angleškem. Sklicana je bila nova konferenca delavskih in delodajalskih zastopnikov. Lastniki rudnikov so predložili pogoje pismeno. Minister Lloyd George je mnenja, da se ti pogoji sprejmejo in bodo

ostali v veljavi še šest mesecev po sklepu miru.

Berač — milijonar. Pred nekaj meseci je v Madridu umrl berač Romagosa, ki je vedno beračil pred cerkvami. — Zapustil je — 170 milijonov pezet! To svoje ogromno premoženje je zapustil škofom v Madridu, v Barceloni in v Buenos-Airesu.

Bryanov mirovni shod. Bivši državni tajnik Zedinjenih držav Bryan je sklical dne 24. junija manifestno zborovanje za mir. Udeležilo se je tega novojorškega zborovanja najmanj 70.000 oseb, nekateri pravijo celo nad 100.000, in sicer vseh narodnosti. Takega zborovanja še ni bilo v Novem Jorku. Zbor je Bryanova izvajanja o mirovnem programu navdušeno odobral.

Amerika dobavlja vojne potrebščine. V prvih šestih ali sedmih mesecih je pošiljala Amerika na Angleško, Francosko in Rusko največ živila, pa tudi konje in mule, od aprila sem pa pošilja tudi ogromne množine municije in orožja. Samo v aprilu se je iz Amerike izpeljalo za 30 milijonov dolarjev vojnega materiala, v maju, juniju in juliju pa seveda še veliko več. Amerika pošilja v Evropo topove, puške,

patrone, granate, smodnik in razstreliva, avtomobile pa tudi druge stvari. Samo en parnik, »Ikbal« je na svojem zadnjem potovanju v Arhangel'sk peljal Rusom: za 566.960 dolarjev patron, za 166.960 dolarjev šrapnelov, za 15.956 dolarjev perila in 327 avtomobilov. To vse vlada dopušča. Ko je pa neki Žid Salanon poskusil z napačno carinsko deklaracijo spraviti na Nemško kavčuk, so ga hitro obsodili na 500 dolarjev globe.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

75.000 ur



Zaradi vojne sem primoran. 75.000 komadov imitiranih srebrnih ur z izvrstnim 36 ur v rubinih tekočim anker-re mont. kolesjem, prodati po slepi ceni:

1 komad K 3-50

2 komada . 6-50

5 komadov „ 15-80

4 leta pismeno jamstvo.

Brez rizika. — Zamena dopustna ali denar nazaj.

Razpošila po povzetju

Uhren-Centrale SIMON LUSTIG, Meu Sandez Nr. 28.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4, pritličje
Dr. B. Ipavc	10.—12. dop.		Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojzi	1.—3	pop.	Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, Franciščanska ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejši plakate in vabila za šole in veselice. . .

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. . .

Stereotipija. Litografija.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o.

Ljubljana, na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).



: Garantirana kakovost. :

10

Zapomni, ne zabi:

**Bolan ali zdrav,
Le „FLORIAN“ rabi,
Želodcu bo prav!**

Želodčni liker.



je pripravil tek in prebavo marsikom, ki je kupoval draga in neprijetna zdravila!

Pristni „FLORIAN“ se dobi edino od Rastlinske destilacije „FLORIAN“, v Ljubljani.

Postavno varovano.

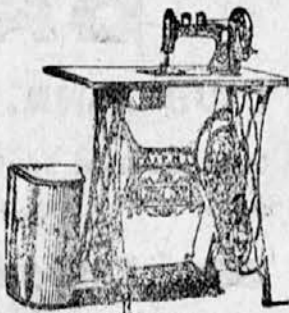
Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo



šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.



Vozna kolesa.

Pisalni stroji Adler.

Ceniki se dobe zastoni in franko.